

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen och skrivelsen till handlingarna och avstyrker motionerna.

Behandlade förslag

Redogörelse 2016/17:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

Skrivelse 2016/17:11 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016.

Två yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
OSSE.....	7
Reservationer	9
1. Övriga yrkanden, punkt 3 (M).....	9
2. Övriga yrkanden, punkt 3 (V).....	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Skrivelse 2016/17:11	11
Redogörelse 2016/17:OSSE1	11
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Redogörelse 2016/17:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling

Riksdagen lägger redogörelse 2016/17:OSSE1 till handlingarna.

2. Regeringens Skrivelse 2016/17:11 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:11 till handlingarna.

3. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 och

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 4 maj 2017

På utrikesutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S) och Kent Härstedt (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande redogörelsen 2016/17:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling om det arbete som bedrevs under 2016. Vidare behandlar utskottet regeringens skrivelse 2016/17:11 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016.

I april 2016 deltog en delegation med ledamöter från utrikesutskottet och försvarsutskottet i en utrikes- och försvarspolitisk konferens i Haag. Delegation blev då mottagen av OSSE:s tidigare högkommissarie angående nationella minoriteter (HCNM), Astrid Thors, och hennes medarbetare.

Två motioner om arbetet i OSSE har väckts under allmänna motionstiden 2016/17. Inga motioner har väckts med anledning av redogörelsen och skrivelsen.

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

I redogörelsen 2016/17:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling redogör riksdagens OSSE-delegation för verksamheten inom OSSE och för den svenska delegationens arbete under 2016.

OSSE:s parlamentariska församling (OSSE PF) hade sin 25:e session den 1–5 juli i Tbilisi, Georgien, vilken samlade över 250 parlamentariker från 53 medlemsländer. Temat för sessionen var 25 år av parlamentariskt samarbete: förtroendebyggande genom dialog. Församlingen antog 2016 års Tbilisideklaration, som innehåller policyer och rekommendationer till medlemsstaterna inom områdena politik och säkerhet, ekonomi och miljö samt mänskliga rättigheter. I den 70 punkter långa deklARATIONEN berörs arbetet med att bekämpa terrorism, krisen i och runt Ukraina, korruptionsbekämpning, energifrågor, klimatförändringar, migrationsfrågor samt flyktingars rättigheter. DeklARATIONEN berör även mänskliga rättigheter på Krim, arbetet mot sexuellt utnyttjande av barn samt säkerhetssituationen i Östersjöregionen. Vid sessionen antogs därtill tre resolutioner: om stärkta relationer mellan OSSE PF och OSSE, om villkorslöst tillträde för OSSE PF-delegater till OSSE:s möten och andra aktiviteter samt om behovet av att utrusta passagerarflygplan med övervakningsutrustning som sänder i realtid.

Till ny ordförande för församlingen valdes Christine Muttonen, Österrike.

Av redogörelsen framgår att den svenska delegationen deltog aktivt i den parlamentariska församlingens arbete, bl.a. genom arbete i utskotten. I redogörelsen ges flera exempel på frågor som den svenska delegationen har varit aktiva i, däribland demokratiutveckling, jämställdhet samt fria och

rättvisa val. Av de val som församlingen har observerat under 2016 har ledamöter från riksdagens OSSE-delegation deltagit vid samtliga. På inbjudan av talmannen har också riksdagsledamöter som inte ingår i OSSE-delegationen kunnat delta i valobservationer.

Församlingens budget för 2015/16 (budgetåret börjar den 1 oktober) uppgick till 3,1 miljoner euro. Den svenska delegationens bidrag uppgick till ca 100 000 euro.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I Skrivelse 2016/17:11 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016 redogör regeringen för verksamheten inom OSSE under perioden.

Sveriges agerande var även fortsättningsvis inriktat på att säkerställa att OSSE:s deltagande stater lever upp till OSSE:s normer, principer och åtaganden samt på att stärka EU:s röst inom organisationen. Sverige verkade aktivt för att säkerställa återupprättad respekt för den europeiska säkerhetsordningen som den kommer till uttryck i folkrätten, Helsingforslutakten, Parisstadgan och andra OSSE-principer, inklusive det breda säkerhetsbegreppet.

Med anledning av den pågående ryska aggressionen mot Ukraina riktades särskilt fokus mot OSSE:s normativa och praktiska hantering av konflikten. Sverige var under perioden en av de största bidragsgivarna, både när det gäller pengar och personal, till OSSE:s praktiska insatser i samband med konflikten i Ukraina.

Mot bakgrund av den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i delar av OSSE-regionen uppmärksammade Sverige även särskilt organisationens insatser för demokrati, grundläggande fri- och rättigheter samt rättsstatens principer.

Jämställdhetsintegrering i OSSE:s kris- och konflikthantering utgjorde ett annat fokusområde för Sverige. Under perioden drev Sverige frågan om att ett tydligt jämställdhetsperspektiv ska integreras i OSSE:s insatser, inte minst i den särskilda observatörsmissionen i Ukraina. Dessutom uppmärksammade Sverige bl.a. frågor om könsrelaterat våld och kvinnor som aktörer i fredsprocesser.

Under den aktuella perioden ställde Sverige personal till förfogande till OSSE:s sekretariat och fältmissioner och till de oberoende institutionerna. Ett stort antal svenska observatörer deltog dessutom i Kontoret för demokrati och mänskliga rättigheters (ODIHR) valövervakningsmissioner under perioden. Sverige bidrog även finansiellt med projektmedel till OSSE:s institutioner för att stödja verksamhet som syftar till att stärka demokrati och mänskliga rättigheter, med särskilt fokus på yttrandefrihet, mediefrihet och jämställdhet.

OSSE:s totala budget uppgick till 143,1 miljoner euro för 2015 och till 141,1 miljoner euro för 2016. Den svenska obligatoriska medlemsavgiften till OSSE uppgick till 4,5 miljoner euro för 2015 och 4,5 miljoner euro för 2016.

Därtill bidrog Sverige under perioden, som nämnts ovan, genom att ställa personal till OSSE:s förfogande.

Utskottets överväganden

OSSE

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger redogörelse 2016/17:OSSE1 och skrivelse 2016/17:11 till handlingarna.

Motionerna

I partimotion 2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17 anförs att OSSE:s, inklusive OSSE PF:s och ODIHR:s, arbete kontinuerligt bör utvärderas samt att Sverige aktivt måste engagera sig så att organisationerna fullföljer sina åtaganden utan att tappa fokus.

I kommittémotion 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 anförs att Sverige bör ta en mer aktiv del i och högre prioritera arbetet i OSSE.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att OSSE är världens största regionala säkerhetsorganisation med 57 deltagande stater i Europa, Kaukasus, Centralasien och Nordamerika. OSSE verkar för att främja säkerhet och stabilitet i regionen utifrån en brett definierad syn på säkerhet som omfattar såväl militär rustningskontroll som mänskliga rättigheter, rättssäkerhet och demokrati. Organisationens särskilda styrka ligger bl.a. i dess breda krets av deltagande stater, den konfliktförebyggande verksamheten, det breda spektrumet av institutioner och instrument som medger snabb och flexibel konflikthantering samt den utbredda fältnärvaron. Den europeiska säkerhetsordningen är till stor del kodifierad i OSSE:s grunddokument som slår fast OSSE:s principer och de deltagande staternas politiska åtaganden. Utskottet vill understryka vikten av att Sverige fortsätter att aktivt stödja OSSE och verkar för att upprätthålla den europeiska säkerhetsordningen.

Utskottet konstaterar att Sverige både är en av EU:s största givare av frivilliga bidrag till OSSE:s verksamhet och regelbundet ställer personal till OSSE:s förfogande.

Utskottet noterar att OSSE:s arbete under perioden i betydande utsträckning har varit fokuserat på situationen i Ukraina med anledning av den ryska aggressionen mot landet och välkomnar att Sverige har agerat för att säkerställa att Rysslands olagliga annektering av Krim och de brott mot mänskliga rättigheter som följt i spåren av annekteringen av halvön även fortsättningsvis ska ges en framskjuten plats på OSSE:s dagordning.

Utskottet ser med oro på den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i OSSE-regionen, inte minst när det gäller yttrande- och åsiktsfrihet.

Fria och rättvisa val är centralt för att uppnå demokrati, vilket även framhålls i redogörelsen. Arbetet för fria och rättvisa val är också en viktig beståndsdel i OSSE:s mänskliga dimension, och utskottet vill särskilt betona betydelsen av valövervakningar. Utskottet noterar att OSSE:s politiska församling under 2016 har genomfört ett antal valövervakningar vid både parlamentsval och presidentval. Utskottet ser positivt på att ledamöter från riksdagens OSSE-delegation har deltagit i samtliga valövervakningar.

Utskottet välkomnar att Sverige under perioden har fortsatt att vara en stark och tydlig röst till försvar av OSSE:s tre oberoende institutioner: Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR), Mediefrihetsrepresentanten (RFoM) och Högkommissionären angående nationella minoriteter (HCNM). Utskottet ser allvarligt på att institutionerna under perioden har varit hårt ansatta till följd av vissa deltagande staters avsiktliga försök att försvaga och försvåra deras arbete. Utskottet välkomnar att Sverige under perioden i sitt arbete särskilt har uppmärksammat OSSE:s insatser för demokrati, grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer, bl.a. genom att verka som särskild samordnare för yttrande- och mediefrihetsfrågor inom OSSE:s EU-krets.

Utskottet framhåller att jämställdhet och att alla kvinnors och flickors mänskliga rättigheter uppfylls är centralt för alla tre dimensioner av hållbar utveckling, för demokrati, för respekt för rättsstatens principer och för fred och säkerhet. Utskottet välkomnar därför att regeringen och OSSE-delegationen har bidragit till att jämställdhetsfrågorna har fått en mer framträdande roll på OSSE:s dagordning, bl.a. genom att driva frågan om integrering av ett tydligt jämställdhetsperspektiv i OSSE:s insatser samt genom att uppmärksamma frågor om könsrelaterat våld och kvinnor som aktörer i fredsprocesser.

Med anledning av vad som anförts ovan avstryker utskottet motionerna 2016/17:2768 yrkande 17 och 2016/17:159 yrkande 24. Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen och skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

1. Övriga yrkanden, punkt 3 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Göran Pettersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17 och
avslår motion
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

I dagens oroliga värld fyller OSSE en viktig funktion genom sitt helhetsperspektiv. OSSE har i dag flera tusen medarbetare utplacerade i länder och regioner som präglas av konflikt och krigshot eller befinner sig i ett återuppbyggnadsskede efter en konflikt.

OSSE:s parlamentariska församling (OSSE PF) arbetar aktivt inom de områden där OSSE är verksamt i syfte att stödja de nationella parlamenten inom de dimensioner som OSSE är verksamt inom. En av OSSE PF:s viktigaste uppgifter är dess arbete med att stärka demokrati och demokratiutveckling.

Vi anser att det säkerhetspolitiska arbetet i dess breda perspektiv och genom internationellt samarbete med fokus på dialog, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter utgör en viktig del i målet med att uppnå varaktig fred. Som alltid måste en organisations verksamhet kritiskt granskas ur såväl ett ekonomiskt perspektiv som ett innehållsmässigt. OSSE:s medlemsländer måste följa de grundläggande åtaganden de har åtagit sig att följa genom sitt medlemskap. Det är regeringens uppgift att inta detta förhållningssätt.

Vi anser att OSSE:s, inklusive OSSE PF:s och ODHIR:s, arbete bör utvärderas kontinuerligt. Inom de tre organisationerna pågår ett förändringsarbete för att verksamheten ska omfatta dagens utmaningar. Sverige måste aktivt engagera sig för att organisationernas verksamhet ska fullfölja sina åtaganden utan att tappa fokus.

2. Övriga yrkanden, punkt 3 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 och avslår motion

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

OSSE är världens största och bredaste regionala säkerhetsorganisation med 57 deltagande stater som förutom Europa och Ryssland också inkluderar de forna Sovjetrepublikerna i Kaukasus och Centralasien samt USA och Kanada. Som en fungerande organisation för rapportering om planerade militärövningar och inspektioner utgör OSSE en viktig aktör för en politisk dialog. Organisationen har en särskilt viktig roll i arbetet med att lösa den rysk-ukrainska konflikten med anledning av Rysslands annektering av Krimhalvön. Sverige bör därför ta en mer aktiv del i och högre prioritera arbetet i OSSE.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2016/17:11

Regeringens skrivelse 2016/17:11 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016.

Redogörelse 2016/17:OSSE1

Redogörelse 2016/17:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta en mer aktiv del i och högre prioritera arbetet i OSSE och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.11 OSSE och tillkännager detta för regeringen.